METSÄTALOUS

Sellunkeitosta jää verotuloja paikallisesti euro kuutiometriltä, paikallisesti tuotetusta bioenergiasta kolme euroa. Eikö se ole jalostusarvoa? **PUHEENJOHTAJA ASKO PIIRAINEN, KONEYRITTÄJIEN LIITTO**

Koneyrittäjien yhteistyö kantaa hedelmää

Metsäkoneurakoitsija menestyy verkostoitumalla ja Kainuu bioenergian tuotannolla, konemaailman monitoimimies Asko Piirainen sanoo.

SOTKAMO (MT)

Asko Piirainen, 50, on mies, jolla riittää ideoita ja mielipiteitä.

Jos koko ikänsä metsäurakoinnin piirissä pyörinyt konemies saisi päättää, hän tekisi Kainuusta bioenergiapyhätön ja lopettaisi tuontiöljyn tukemisen.

Piirainen aloitti vuonna 2005 bioenergiayrittäjänä, mutta huomasi pian, ettei pienyrityksen energiapuuvirta riitä ruokkimaan lämpölaitoksia.

”Lämpölaitokset näkivät yhteen toimijaan luottamisen liian suurena riskinä”, Piirainen kertoo.

Yrittäjä ei tästä masentunut, vaan perusti 32 muun koneyrittäjän kanssa verkostoyhtiön vuonna 2007.

Kainuussa ja Keski-Suomessa toimiva OK-Yhtiöt Oy hoitaa koko bioenergiaketjun puunhankinnasta lämmöntuotantoon.

”Yhtiön tarkoitus on tuottaa paikallista uusiutuvaa energiaa. Verkoston avulla energiapuun toimitusvarmuus paranee ja lämpöyrittäjien riski pienenee”, Piirainen sanoo.

Aliurakoitsijoista ideanikkareiksi

”Koneyrittäjät ovat perinteisesti erikoistuneet esimerkiksi puunkorjuuseen, ojankaivuuseen tai kuljetukseen ja työskennellet aliurakoitsijana kolmelle suurelle metsäfirmalle”, Piirainen kertoo.

Verkoston voimin heillä on nyt mahdollisuus palvella entistä laajempaa asiakaskuntaa ja osallistua erilaisiin projekteihin.

Piiraisen mukaan verkosto tuo joustavuutta puunkorjuuseen.

”Osakas saattaa urakoida asiakkaalle ainespuuta ja korjata samalla energiapuun talteen OK-Yhtiöille.”

Tulevaisuudessa yhtiö pystyy toimittamaan raaka-ainetta biodieselin tuotantoon, mutta pääpaino on puun kaasutuksen ja alle 10 megawatin CHP-laitosten kehittämisessä, Piirainen kertoo.

CHP (combined heat and power) tarkoittaa yhdistettyä sähkön ja lämmön tuotantoa. OK-Yhtiöt voisi tuottaa esimerkiksi pienelle teollisuusyritykselle sähkön ja lämmön metsähakkeella.

”Olemme kehittäneet energiapuun hankintaketjun niin tehokkaaksi, että emme halua myydä bulkkia, vaan hajauttaa erikoistuotteisiin”, Piirainen toteaa.

Yhtiöllä on noin 20 toimituskohdetta pienistä maatiloista ja kasvihuoneista alueellisiin lämpölaitoksiin.

”Bioenergia tuo tuloja, sellunkeitto ei”

Piirainen näkee Kainuun metsätalouden tulevaisuuden bioenergiassa ja mekaanisessa metsäteollisuudessa.

”Esimerkiksi Pölkky ja Kuhmon saha ottavat vastaan pieniläpimittaistakin parrua, joten latva joutaa kyllä polttoon, kun paperitehtaita ei ole lähimaillakaan.”

Piirainen ärsyyntyy, kun väitetään, että puun poltossa menetetään sen jalostusarvo.

”Sellunkeitosta jää verotuloja paikallisesti euro kuutiometriltä, paikallisesti tuotetusta bioenergiasta kolme euroa. Eikö se ole jalostusarvoa?” Piirainen jyrähtää.

”On perin järjetöntä, että rahdataan Saudi-Arabiasta öljyä, lämmitetään sillä taloja ja kuljetetaan vastavuoroisesti kuitupuuta satojen kilometrien päähän ja jauhetaan siellä selluksi.”

Piiraisen laskujen mukaan Kainuussa 4 000 öljyllä lämmitettävää yksikköä. Öljylämmityksen korvaaminen bioenergialla elvyttäisi aluetaloutta ja parantaisi kuntien mainetta.

”Briketiksi jalostettua bioenergiaa voisi vaikka viedä Oulun seudulle”, hän kaavailee.

Valtio elvyttää ja jäädyttää

Valtion tuki- ja veropolitiikkaa Piirainen kuvailee hölmöläisten hommaksi.

”Toisella kädellä elvytetään ja edistetään investointeja erilaisilla tuilla, toisella kädellä jäädytetään. Tuntuu, että säkillä kannetaan kirkasta valoa pimeään huoneeseen.”

Kuljetustuet lähtivät samalla, kun polttoainevero nousi.

”Se oli aikamoinen isku syrjäseudun teollisuudelle. Kaiken kaikkiaan kuljetuskustannukset ovat nousseet tänä vuonna 7–8 prosenttia”, Piirainen manaa.

Lääkkeeksi Piirainen ehdottaa ammatti- ja yksityisautoilun erottamista toisistaan ja veronpalautuksia niille, jotka käyttävät yli 10 000 litraa dieseliä vuodessa.

EU:n rikkidirektiiviin Piirainen suhtautuu realistisesti.

”Tottakai on hyvä asia, jos kuljetaan entistä ekologisemmin, mutta maailma ei ole vielä niin valmis, että kuluttaja maksaisi ekologisesti kuljetetusta tuotteesta nykyistä enemmän.”

SUVI NIEMI

Salmijärven lämpövoimala Kajaanissa on yksi OK-yhtiöiden omistamasta laitoksesta. Sen nimellisteho on yksi megawatti ja se käyttää 5 000 irtokuutiometriä haketta vuodessa.

REIJO HAUKIA

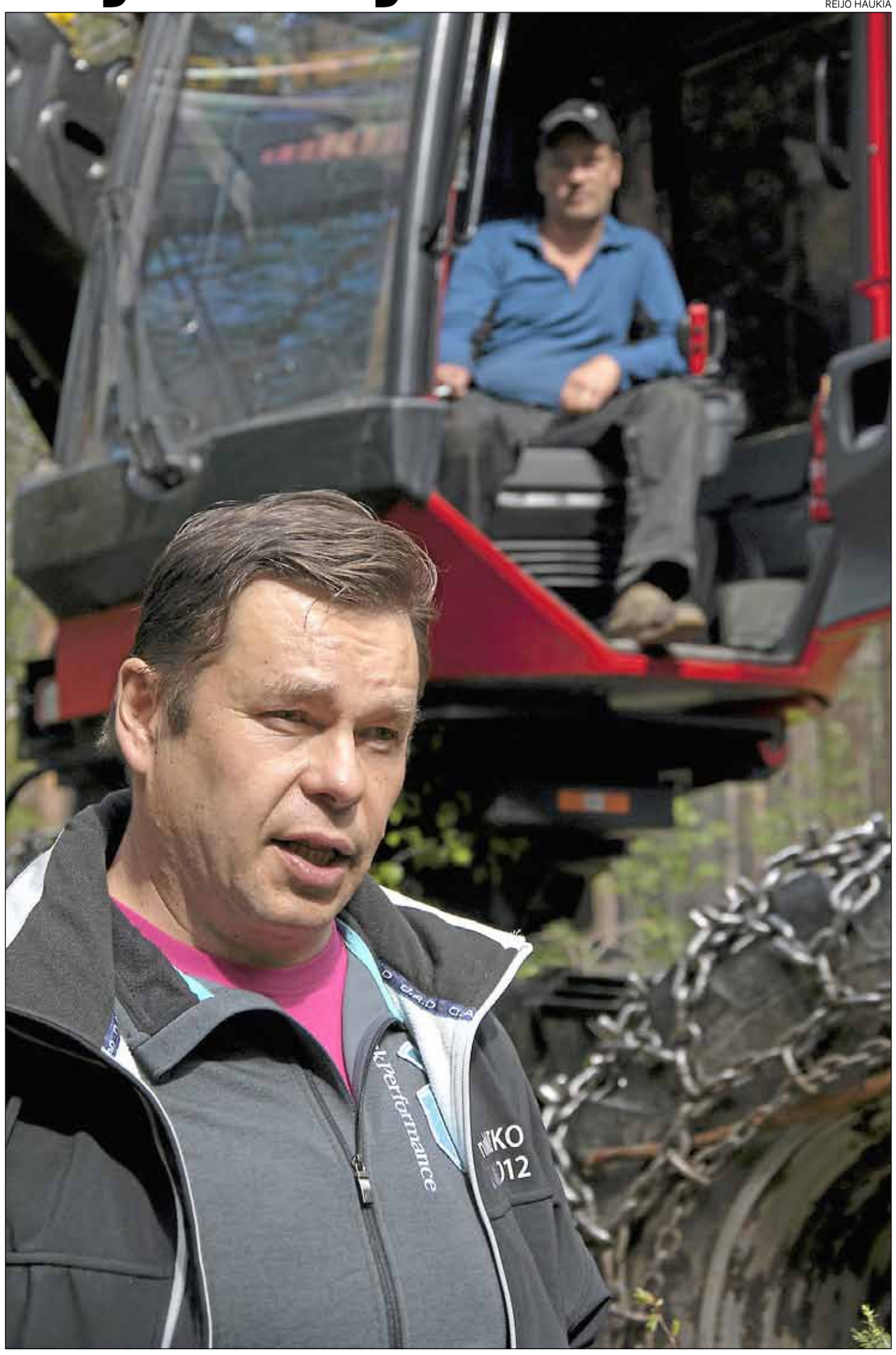

”Jokaisen metsänomistajan velvollisuus on myydä puuta, jotta teollisuusyritykset pysyvät alueella”, Asko Piirainen pohtii. Komatsun ohjaimissa istuu Tomi Tolonen, joka tekee ensiharvennusta Piiraisen 13-vuotiaana istuttamassa kuusikossa.

KUKA?

Kainuun konemies

Asko Piirainen on syntynyt vuonna 1962 Sotkamossa.
Kirjoittanut ylioppilaaksi Sotkamon lukiosta vuonna 1981.
Työskennellyt koko ikänsä Metsäurakointi Piirainen Oy:n leivissä.
Perheyrityksen toimitusjohtaja vuodesta 1995.
Koneyrittäjien liiton puheenjohtaja vuodesta 2004.
OK-Yhtiöiden hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2007.
Vaimo Jane Piirainen, kaksi aikuista lasta.
Harrastaa metsästystä, kalastusta, golfia ja sulkapalloa.

METSÄSTÄ LYHYESTI

Saksan rakentajat optimistisia

Saksan rakentamisen näkymät paranivat kesäkuussa, ilmenee Ifo-taloustutkimuksen kyselystä. Kesäkuun liiketoiminnan näkymät luonnehdittiin ”erinomaisiksi” ja vuoden jälkipuoliskon ”otollisiksi”.

Huhtikuun tilaston mukaan rakennusyritysten tilauskannat nousivat 7,3 prosenttia yli viime vuoden huhtikuun tilausten. Alan liikevaihto oli huhtikuussa 7,1 miljardia euroa, vain 0,1 prosenttia yli viime vuoden huhtikuun liikevaihdon.

Baltian kuitupuun hinta aleni

Viron valtion metsien havukuitupuun hankintahinnat putosivat toukokuussa noin 26,5 euroon kuorettomalta kuutiometriltä, koivukuidusta maksettiin liki 29 euroa. Liettuan mäntykuidun hankintahinta putosi huhtikuussa 25, kuusen 23 ja koivukuidun 27 euroon kuorettomalta kuutiometriltä.

Koivutukista maksettiin Viron valtiolle tienvarressa reilut 56 euroa kuorettomalta kuutiometriltä toukokuussa, viilukoivusta 123 euroa. Tiedot ovat Metsäntutkimuslaitoksen tilastosta.

Puut rekoista juniin

Ruotsin valtion metsiä hoitava Sveaskog on rakentanut pohjoiseen Nattavaaraan puuterminaalin sivuraiteineen. Jatkossa kaikki yli 200 kilometrin autokuljetukset ohjataan terminaalin kautta kiskoille.

Yksi juna vetää rannikon tehtaille kerrallaan puuta 1 000 kuutiometriä, noin 25 täysperävaunullisen auton verran. Polttoaineiden hinnan nousu johti toimeen. Myös päästöt pienenevät junien avulla selvästi.

Tunturikoivuista hiilidioksidia

Brittiläisten tutkijoiden mukaan metsänrajan siirtyessä ylöspäin tunturikoivun leviäminen vapauttaa enemmän hiilidioksidia maaperästä. Tunturikoivut vapauttavat ilmakehään enemmän hiiltä kuin mitä puu pystyy sitomaan itseensä.

Tunturikoivut vapauttavat hiilidioksidia maaperästä.

Pahat maastopalot Coloradossa

Maastopalot riehuvat Yhdysvaltain Coloradossa. Noin 36 000 ihmistä joutui pakenemaan kodeistaan lähellä Colorado Springsiä. Voimakkaat tuulet ovat lietsoneet palot laajoiksi. Ne uhkaavat aluetta, jolla asuu 650 000 ihmistä ja evakuointeja voi olla edessä. Presidentti **Barack Obama** vierailee alueella tänään perjantaina.

Tuhoutuneiden talojen määrää ei ole saatu selville vaikeassa tilanteessa.

Metsää palaa Siperiassa

Venäjällä Siperiassa on palanut tänä kesänä parisenkymmentä tuhatta hehtaaria metsää. Paloja on raportoitu yhteensä 144 kappaletta. Maan Euroopan puoleisessa osassa ei tähän mennessä ole ollut merkittäviä paloja.

Pihasusi lopetettiin Joensuussa

Pihapiireissä liikkunut susi lopetettiin poliisiin määräyksellä Joensuun Tuupovaarassa keskiviikon ja torstain välisenä yönä.

Poliisi päätyi lopetusmääräykseen, koska sutta ei saatu karkotettua maatilojen pihapiiristä Tuupovaaran Hoilolassa. Se oli tunkeutunut myös karja-aitaukseen. Ampumishetkellä susi oli alle 10 metrin päässä laitumen karjasta. Poliisin mukaan susi oli nuorehko ja hyväkuntoinen.

Metsä Group haluaa tuottaa biokaasua Joutsenossa

Gasum, Helsingin Energia ja Metsä Groupiin kuuluva Metsä Fibre selvittävät yhdessä biokaasua tuottavan jalostamon rakentamista Lappeenrannan Joutsenoon. Laitos tuottaisi puuraaka-aineesta biokaasua, joka siirrettäisiin kaasuverkossa käyttäjille.

Tähän mennessä tehdyt selvitykset osoittavat, että hanke on teknisesti toteuttamiskelpoinen, ja biokaasun tuotantoprosessi voidaan integroida Metsä Fibren Joutsenon sellutehtaan yhteyteen.

Tuotettava kaasu vastaa koostumukseltaan maakaasua. Sitä voidaan hyödyntää kaikissa samoissa kohteissa kuin maakaasua, ja sen siirrossa ja jakelussa voidaan hyödyntää olemassa olevaa kaasuverkostoa.

Biokaasun tuotannossa käytettäisiin pääasiassa sellutehtaan puunhankinnan sivuvirroista syntyvää metsähaketta ja kuorta.

Raaka-ainetarpeeksi on arvioitu 1,3 miljoonaa kuutiota vuodessa. Raaka-aineen hankintasäde olisi tällöin noin 180 kilometriä Joutsenosta.

Suunnitellulla biojalostamolla hake kuivattaisiin, kaasutettaisiin ja jalostettaisiin vähintään 95-prosenttiseksi metaaniksi. Suunnitelman mukaan Gasum vastaisi biokaasun syöttämisestä kaasuverkostoon ja jakelusta käyttäjille, kuten Helsingin Energialle.

Laitoksen biokaasun tuotantokapasiteetti olisi 200 megawattia. Tässä kokoluokassa se olisi maailmanluokan edelläkävijäprojekti.

Tavoitteena on saada investointipäätöksen tekemistä varten tarvittavat tiedot vuoteen 2014 mennessä. Laitoksen rakentaminen kestää noin 3 vuotta päätöksen tekemisestä.

”Selvityksemme mukaan Joutsenon biojalostamolle voitaisiin hakea investointitukea Euroopan Unionin NER300-rahoitusohjelmasta, jolla tuetaan yksityisen sektorin hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi tekemiä investointeja”, kertoo toimitusjohtaja **Antero Jännes** Gasumilta.

MT

Hake-erän toimitus vaatii yli 200 toimenpidettä

Yhden hake-erän haltuunsaanti ja toimittaminen metsästä asiakkaalle vaatii jopa yli 200 toimenpidettä. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa yhteydenotot, maastokäynnit, maksut, sopimukset ja koneiden siirrot.

Biomassan energiakäytölle on asetettu kunnianhimoiset tavoitteet. Jotta ne voitaisiin tulevaisuudessa saavuttaa, on olemassa olevien tuotantoketjujen tehokkuutta kyettävä nostamaan ja osaamista sekä teknologiaa on siirrettävä uusiin toimintaympäristöihin ja kohdemaihin.

Dominik Röser tarkasteli väitöskirjassaan metsäenergian toimitusketjuja ja sovelsi kolmiulotteista analysointimenetelmää. Väitöskirjassa toimitusketjuja arvioitiin ja kehitettiin niin, että taloudellinen, sosiaalinen ja tekninen suorituskyky huomioitiin.

Kehitettyä menetelmää testattiin neljässä tapaustutkimuksessa Suomessa, Skotlannissa, Saksassa ja Italiassa.

Ensimmäisessä tapaustutkimuksessa kehitettiin menetelmiä energiabiomassan kuivaamiseksi toimitusketjun eri osissa käyttämällä osittaista kuorintaa, kasojen peittämistä sekä säähavaintoaineistoja. Kuivauskokeet tehtiin Skotlannissa, Suomessa ja Italiassa.

Toisessa tapaustutkimuksessa vertailtiin haketuksen tuottavuutta Suomessa ja Saksassa, joissa sekä hakkeen raaka-aineet että laatuvaatimukset poikkeavat toisistaan.

Haketuksen tuottavuutta Saksassa voitiin nostaa välttämällä hakkeen loppukäyttäjän kannalta tarpeettoman ylilaadun tuotantoa muun muassa hakkeenpalakoon suhteen.

Kolmas osatutkimus keskittyi metsähakkeen hankintaketjuihin liittyvän kommunikaation mallintamiseen.

Neljännessä osatutkimuksessa tutkittiin toimitusketjujen taloudellista tehokkuutta ja kilpailukykyä sekä toimintaympäristön analyysiin perustuvaa teknologiavalintaa.

Tutkimuksessa sovellettu menetelmä ja tapaustutkimuksen tulokset ovat hyödynnettävissä, kun suomalaista metsäenergiateknologiaa siirretään uusiin toimintaympäristöihin ja kohdemaihin.

Röserin väitöskirja tarkastetaan Itä-Suomen yliopiston luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunnassa tänään perjantaina.

Hän on työskennellyt Metsäntutkimuslaitoksella vanhempana tutkijana vuosina 2002–2012.

MT

Yksityismetsien liiketulos heikkeni

Vuonna 2011 yksityismetsätalouden liiketulos jäi 88 euroon metsämaan hehtaarilla. Se on reaalisesti viidenneksen heikompi kuin tulos keskimäärin vuosina 2001–2010, Metsäntutkimuslaitos uutisoi.

Kaikkiaan liiketulosta kertyi yksityismetsistä viime vuonna 1,2 miljardia euroa. Edellisvuodesta reaalinen liiketulos heikkeni noin prosentin.

Liiketulokseen vaikuttavat kantorahatulot, puuntuotannon kustannukset ja valtion tuki. Ne eivät olennaisesti muuttuneet edellisvuodesta. Reaaliset bruttokantorahatulot alenivat vajaan prosentin, mutta puuntuotannon kokonaiskustannukset säilyivät ennallaan. Kokonaiskustannukset koostuvat investoinneista puuntuotantoon ja erilaisista metsien hallintokustannuksista.

Kannattavuuden kehitys vaihteli huomattavasti maan eri osissa. Suuralueittain tarkasteltuna kehitys oli myönteisintä Itä-Suomessa, jossa lisääntyneet hakkuut nostivat reaalista liiketulosta prosentilla.

Sen sijaan Pohjois-Suomessa liiketulosta kertyi kuusi prosenttia edellisvuotta vähemmän. Länsi-Suomessa lasku oli prosentin luokkaa.

Parhaat hehtaarikohtaiset liiketulokset entisen metsäkeskusjaon mukaan tekivät Kaakkois-Suomi, Häme-Uusimaa ja Etelä-Savo.

MT

Yksityismetsätalouden liiketulos
metsäkeskuksittain, euroa/ha

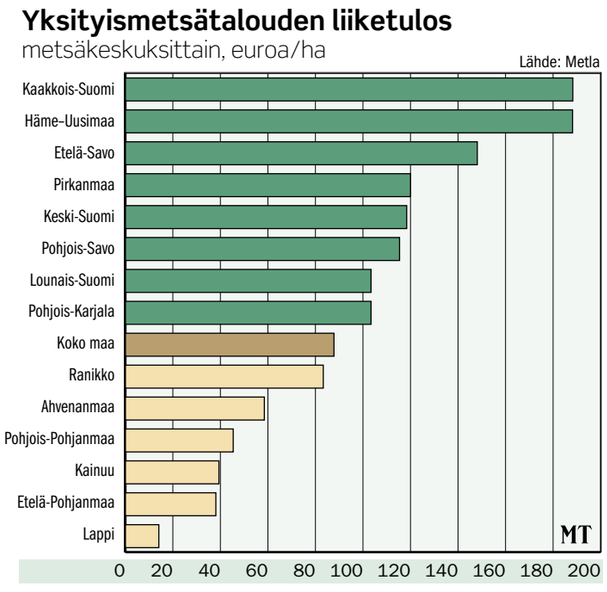

MARKKU VUORIKARI

Metsänomistajat tienasivat 88 euroa hehtaaria kohti.